

KENTE GÖÇ EDEN NÜFUSUN KONUT SORUNUⁱ

Melih Ersoy

Bu makalede, gecekondulu ve iç göçlere ilişkin olarak yapılan ve kentin bu kesiminin konut ve barınma koşullarını inceleme kapsamına almış bazı araştırmaların elde ettiği bulgular karşılaştırılıp değerlendirilecektir. Çalışmamızı, salt "gecekondulu" veya "iç göçler"le sınırlı tutan araştırmalarla kısıtlamayışımızın temel nedeni, iki alanda da, kentte yaşayan bu kesimin barınma ve konut sorununa ayrıntılı olarak değinen çalışmaların yeterli sayıda olmamasıdır. Ayrıca, ülkemizde yapılan çalışmalar, hala gecekondulu nüfusunun çok büyük bölümünün başka yerleşmelerden göçeden ailelerden oluştuğunu, bu nedenle de "göçmen nüfus" ile "gecekonduda oturan nüfus"un büyük oranda örtüştüğünü göstermektedir. Dolayısı ile, yöntem açısından, bu iki alanda yapılan çalışmalarda konut sorununa ilişkin olarak elde edilen bulguların birlikte ve karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi, kanımızca, önemli bir sorun yaratmayacaktır.

Kentte yaşanan konut, komşuluk özellikleri ve kentsel mekandaki hareketlilik sosyal devinim ve bütünleşme modellerinin önemli göstergelerindedir. Kente göçmenlerin de ilk ya da en önemli istekleri, niteliği ne olursa olsun, bir konut sahibi olmaktır. Toplumsal gönenç sisteminin iyi düzenlenmediği ve yaygın olmadığı bir ülkede ev sahibi olmaya verilen büyük önem son derece anlaşılabilir bir olgudur. Böylece, a) önemli bir harcama kaleminin başka tüketim alanlarına aktarılması sağlanabilmekte, b) gecekondulu bölgelerinde, konutlara yapılan eklemelerin kiraya verilmesi ile aile bütçesine ek bir gelir elde edilebilmekte ve c) son olarak da, kentin büyümesi ile dış kuşaklarda yeralan gecekondulu bölgelerinin kentin imarlı kesimi içine alınması, bu bölgelerdeki kentsel toprağın değişim değerini büyük ölçüde arttırmakta ve oturulan konutlar, spekülatif amaçlı olarak da değerlendirilebilmektedir.

Ülkemizde, nüfusu 10.000'den yukarı olan yerleşmelerde, 8.4 milyona yakın konut birimi olduğu, 1985'de bunların 1.5 milyonunun gecekondulu niteliği taşıdığı ve kentli nüfusun yaklaşık % 30'unun gecekondularda oturduğu bilinmektedir (Keleş:1993:303). Bu çerçevede, çalışmamıza öncelikle konut sahipliğine ilişkin bulguları özetlemekle başlamak istiyoruz.

Konut Sahipliliği

Kente göçenler açısından, konut sahibi olmak kentte sürekliliği olan bir yerleşim biçimini simgeler.Ev sahibi olanlar,önemli bir gelir artışı olmadığı sürece,başka bir yere taşınmayı düşünmezler; bu anlamda konut sahipliğinin kentteki mekansal devinimin sona erdiği bir evreyi temsil ettiği söylenebilir.

ⁱ Konut 94, Batıkent Konut Üretim Yapı Koop Yayını, 1994, Ankara, ss.59-66

Ülke genelinde toplanan verilere göre, "kentlerde, kiralık konutlarda oturanların oranı, sürekli olarak yükselmektedir. 1955'de bu oran % 36.6 iken, 1960'da % 42'ye, 1965'de %45.9'a, 1970'de % 47'ye yükselmiştir. Bu oranın 1975'de %50'yi geçmiş olduğu, 1990'da ise %60'ı bulduğu varsayılabilir" (Keleş, 1993: 302). Şenyapılı'nın İstanbul Gültepe'de 350 gecekonduyu kapsayan araştırmasında (1978) konut sahipliği oranı %49 olarak saptanmıştır. Yine Şenyapılı'nın (1981) İstanbul ve Ankara'da 7 ayrı gecekondulu semtinde 1800 gecekonduyu kapsayan incelemesinde ev sahipliği oranı, sırası ile, %46 ve %70 olarak bulunmuştur. İstanbul için bulunan ortalama değer düşük olmasına karşılık, kentte geçen sürenin artışına koşut olarak, bu oranın, belirli kesimlerde % 70 leri aştığını görüyoruz. 1987 yılında Ankara, İstanbul ve İzmir'de 5200 gecekonduda, DPT tarafından yapılan çalışmada (Alpar, Yener:1991), bu oran, %50 ila %59 arasında değişmektedir. Ancak, kentte kalış süresi ile oturlan konuta sahip olma oranı arasında doğrusal bir ilişki gözlenmektedir. Bir yıldır kentte oturanlarda %4'e kadar inen oran, 30 yıldan fazla kentte olanlarda %70'e çıkabilmektedir. Çeşitli tarihlerde Çankırı köylerinden Ankara'ya göç etmiş 420 denekle görüşen Kartal'ın bulgularına göre (1978), konut sahipliği, kentte kalış süresine göre, %77 ile %96 arasında değişmektedir. Yazarın yürüttüğü bir göç araştırmasıⁱⁱ, Ankara'ya yerleşen Iskilip'lilerde ortalama konut sahipliği oranının % 40 olduğunu göstermiştir. Ancak bu oran Iskilip'lilerin kentte kalış sürelerine göre oldukça farklı bir dağılım göstermektedir. Gerek Kartal (1978) ve Şenyapılı'nın (1981), gerekse de DPT araştırmasının (1991) bulgularına koşut olarak, Iskilip'lilerin de kentte kalış süreleri arttıkça konut sahibi olma oranı da yükselmektedir. 1951-55 yılları arasında kente yerleşenlerin % 83'ü, 1961-65 yılları arasında kente yerleşenlerin % 74'ü ev sahibi iken, yeni göçmenlerde bu oran % 20'lere kadar düşmektedir. Bulgularımıza göre, 1960 yılından önce kente göç eden bir Iskiliplinin konut sahibi olması için ortalama 10 yıl geçmesi gerekirken, 1961-79 arasında kente yerleşenler ortalama olarak 5 yıl sonra konut sahibi olmuşlardır. Diğer bir deyişle, konut sahibi olmak için kentte beklenen sürede gözle görülür bir düşme olmuştur.

Gelir-Kira İlişkisi

Meier "uygar toplumlarda ailelerin aylık gelirlerinin % 20 ila % 35'i arasında kalan bir bölümünü barınma giderlerinin karşılanmasına ayırdıklarını" söylemektedir (Aktaran Keleş, 1984: 267). 1970 yılında yapılan anket verilerinin değerlendirildiği ilk Iskilip araştırmasında (Kapil, Genççağa, 1972) farklı gelir gruplarına ayrılan Iskiliplilerin gelirlerine göre kira için ödedikleri oran, üst ve alt gelir gruplarında sırası ile, %14 ile %24 arasında değişmektedir. Kartal'ın 1977 yılında topladığı veriler de benzer ilişkiyi göstermektedir; gelir düzeyi artan deneklerin kira için yaptıkları harcamaların toplam gelir içindeki payı, % 15'den % 10'a düşmektedir (Kartal, 1978). Ankara'da yerleşen Iskilip'li

ⁱⁱ Bir İç Anadolu kasabası olan Çorum ilimize bağlı Iskilip ilçe merkezi ile köylerinden Ankara'ya göç edenler arasında 1980 yılında yaptığımız bu alan çalışmasının bir özelliği, 1970 yılında yürütülen bir göç araştırmasının (Kapil ve Genççağa:1972) kapsam ve içeriği genişletilmiş bir devamı olmasıdır. 1970'de yürütülen ilk çalışma, Iskilip ve civarından Ankara'ya göç eden 167 kasaba ve 65 köy kökenli denek üzerinde yapılmıştır. Bunu izleyen ikinci araştırma ise, 1970'de görüşülen ve halen Ankara'da yaşamını sürdüren 186 deneye ek olarak, 1970 ile 1980 arasında Ankara'ya göç eden 169 yeni aileyi de kapsamına almıştır. Bu makalede, 1980 yılında yapılan kapsamlı çalışmanın (Ersoy,1985) konuta ilişkin bazı bulguları özetlenecektir.

hane başkanları, gelirlerinin ortalama % 16'sını kira harcamalarına ayırmaktadırlar. Kuşkusuz, bu oran, hanelerin toplam gelirleri veri alındığında daha da düşecektir. Bu bulgularımız Kartal'ın ulaştığı sonuçları destekler niteliktedir. Hane başkanlarından gelirlerinin % 20 ve daha azını kira harcamalarına ayıranların toplam Iskilip'liler içindeki payı % 69'dur. Toplam hane geliri veri alındığında bu oran % 71 olmaktadır. İlk Iskilip araştırması bulgularını destekler bir sonuca bu araştırmada da ulaştık. Buna göre, kira ödemeleri için yapılan harcamalar gelir düzeyindeki artışın gerisinde kalmaktadır. Topladığımız veriler ışığında Ankara'ya yerleşmiş Iskilip'lilerin 3/4'ünün ödeme güçlerinin altında kira ödedikleri konutlarda oturduklarını söyleyebiliriz.

Kentte Oturulan Konutların Niteliği İlişkin Bulgular

Son dönemlerde yapılan gecekondularında elde edilen bulgular, temel altyapı gereksinimlerinin büyük bir oranda giderildiği yönündedir. Şenyapılı'nın (1978) ⁱⁱⁱ topladığı veriler, Gültepe'de, konut içinde elektrik, akar su ve tuvalet bulunan gecekondularının %90 ın üzerinde olduğunu göstermektedir. Aynı yazar, 1981 tarihli çalışmasında, gerek Ankara ve gerekse de İstanbul örneklemleri kapsamındaki konutların, yaklaşık %90'ının elektriği, %75'inin akarsuyu olduğu ve % 85'inde konut içinde tuvalete sahip olduğunu belirtmektedir. DPT araştırmasının (Alpar, Yener:1991) bulguları da benzer sonuçlar vermiştir.

Iskilip araştırmasında (Ersoy,1985), göçmenlerin kentte değiştirdikleri konutların niteliklerinde bir farklılık olup olmadığı da incelenmiştir. Elde edilen bulgular, Iskilip'li göçmenlerin, kentte oturdukları ilk ve son konutlarda, akar su ve elektrik ölçütü alındığında, yeterli olmasa da, belirgin bir olumlu gelişme olduğu yönündedir. Buna göre kentte kalış süresi uzadıkça daha yüksek nitelikli bir konutta oturma olasılığı da artmaktadır. 1951 öncesi kente göç edenlerin yerleştikleri ilk konutların ancak %20 sinde elektrik ve su varken, bugün aynı grup için bu oran %93 düzeyindedir. 1971-1979 yılları arasında kente yerleşen göçmen grubunda bu oranlar sırası ile %63 ve % 75 dir. Kısacası, zaman içinde göçmenlerin elektrik ve suyu olan konutlarda oturma olasılığı artarken kentte kalış süresi uzadıkça bu nitelikteki konutlara yerleşen göçmen oranında da artış olmaktadır.

Değişik araştırmacıların inceledikleri gecekondular alanlarında, gerek ortalama konut büyüklüğü ve konut başına düşen oda sayısı ve gerekse de oda başına düşen nüfus bakımından elde edilen değerler, Türkiye kent ortalamaları ile karşılaştırıldığında, çok önemli farklılıklar olmadığı anlaşılmaktadır. Ayrıca, anılan değişkenlere ilişkin olarak, zaman içinde olumlu yönde gelişme olduğu, değişik yıllarda yapılan gecekondular araştırmalarının bulguları karşılaştırıldığında açıkça görülmektedir.(1)

Konutlarda kat yüksekliğine ilişkin veriler, illere göre farklılık göstermektedir. "Ankara'da genelde bahçe içinde, tek katlı, yoğunluğu düşük bir yerleşme biçimi" (Şenyapılı,1981:207) egemen iken, İstanbul ve kısmen de İzmir'de, 2-3 katlı yapılaşmanın da oransal olarak önem kazandığı

ⁱⁱⁱ Şenyapılı, kitabında (1981) değişik yıllarda ülkemizde yapılan 23 gecekondular çalışmasının bu konulara ilişkin bulgularını özet tablo olarak vermektedir.

görülmektedir. Örneğin İstanbul Gültepe'de tek katlı gecekonduların oranı %23'dür (Şenyapılı,1978). DPT araştırmasına göre (Alpar,Yener,1991), İstanbul ve İzmir'de bu oran, sırası ile, %51 ve %59 olarak bulunmuştur. Daha da çarpıcı olanı, zaman içinde tek katlı konut oranının azalmasıdır. Yetman'ın İstanbul Kağıthane araştırmasına göre, tek katlı konut oranı,aynı alanda, 1966'da %57.5 iken 1971'de %15.4'e düşmüştür (Aktaran,Alpar,Yener,1991). Yukarıda gönderme yapılan her iki araştırmada da, içinde sahibinin oturduğu konutların genellikle tek katlı olduğu, kat sayısının artıkça kiracılık oranının da arttığına değinilerek, bu gelişmenin gecekonduların gelir getirme amacıyla kullanımlarının bir göstergesi olduğu belirtilmektedir.

Konut Alanlarındaki Devingenlik

Göçmen ve/veya gecekondulu nüfusun kent içindeki devingenliği, bu kesimin kentle bütünleşmesi açısından önemli bir göstergedir. Yukarıda bulguları verilen gecekondular çalışmaları bu konuda ayrıntılı verilere rastlamıyoruz. Şenyapılı'nın (1981) elde ettiği sonuçlara göre, gecekondular alanlarında nüfusun %29'unun iki kez, %56'sının ise bir kez semt değiştirdiği anlaşılmaktadır. DPT araştırmasında (1991) ise, incelenen üç kentte, deneklerin yaklaşık % 40'ı başka bir mahalleden geldiklerini belirtmektedirler. Kartal'ın (1978) göç çalışmasında konu daha ayrıntılı olarak incelenmiştir. Buna göre, kentte kalış süresi arttıkça, düşük gelirli konut alanlarında (gecekondular) oturan denek oranında belirgin bir düşüş görülmektedir. Orta gelirli konut alanlarında bunun tam tersi bir ilişki söz konusu olmaktadır. Kartal bu saptamayı "süzülme süreci"nin kaba bir göstergesi olarak yorumlamaktadır.

Kente göç edenlerin kentte ailece yerleştikleri ilk konut ile halen oturlan son konutun kent içindeki konumu,İskilip çalışmasının (Ersoy,1985) araştırmalarını yoğunlaştırdığı bir konu olmuştur. Buna göre, Ankara'daki mahalleler yedi gruba ayrılmıştır. İlk grup, kent merkezinde yer alan, en eski gecekondular bölgeleri ile Hisar ve çevresini kapsamaktadır. Bunu izleyen 3 gecekondular bölgesi, mahallelerin kuruluş yıllarına göre sıralanmışlardır. Birinci grup gecekondular bölgesinin önemli bir bölümü, düzenli konut alanlarının genişlemesi ile nitelik değiştirmiş olup, geçiş aşamasını tamamlamak üzeredir. Geri kalan üç grup ise imarlı konut alanlarını kapsamaktadır. İskilip'lilerin Ankara'da oturdukları konutların büyük bölümü Yenidoğan, Çiğir, Samanpazarı, Hamamönü, Hisar gibi merkezi gecekondularla eski Ankara evlerinin bulunduğu bir numaralı bölgede yer almaktadır. Bu durum 1971-79 yıllarında göç eden son grup dışında tüm İskilip'liler için geçerlidir. 1950 öncesinde kentin önemli bir kesimi ile ilk gecekondularını kapsayan bu bölgeye yerleşen İskilip'li oranı, anılan dönemde, % 88 gibi çok yüksek düzeylerde iken, daha sonraki yıllarda bu oranın düzenli ve sürekli bir biçimde azaldığını görüyoruz. Ancak, yine de, son on yılda Ankara'ya gelenlerin dahi yaklaşık 1/3'ü ilk konut olarak bu bölgede yerleşebilecek gelir düzeyinde olan İskilip'lilerden oluştuğu görülmektedir. Kente 1960-1970 yılları arasında gelen göçmenler eski kent merkezi yanısıra 1950'lerde oluşan gecekondular alanları ile Cebeci, Keçiören, Dikmen, Aydınlıkevler, Yenimahalle gibi orta gelir grubunun yaşadığı imarlı konut alanlarında yer seçtiklerini görüyoruz. Bu dönemde kente gelen göçmenlerin % 46'sı Ankara gecekondular ve imarlı alanlarına yerleşmişlerdir. Görüşülen İskilip'li göçmenlerin yaklaşık % 60'ı 1971-79 yılları arasında

Ankara'ya yerleşmişlerdir. Eski kent merkezi yine bu göçmenlerin konut alanı olarak seçtikleri bölgelerden birisi olmasına karşın, bu kez eski kent merkezini seçen göçmen oranı (%31) daha önceki gruplara göre çok daha düşük kalırken, orta gelir gruplarının yaşadığı imarlı konut bölgelerinde yer seçenlerin oranının (%36) bile gerisinde gerçekleşmiştir. Diğer bir deyişle, son 50 yıllık dönem içinde Iskilipli göçmenlerin kentte seçtikleri ilk konutun konumlandığı yerleşme bölgesi, belirgin bir değişim göstermiştir.

Özetlersek, bir yandan, göçmenlerin kentte yerleştikleri ilk konutun konumlandığı alanların kapsamı önemli ölçüde genişlerken, diğer yandan da, farklı gelir gruplarının yerleştiği konut alanlarının çeşitlendiği görülmektedir. Kapitalizmin gelişimi ile çeşitlenen toplumsal ve ekonomik tabakalaşmanın göçmen kitlesini homojen bir toplumsal kesim olmaktan çıkarması ile birlikte, kentte yerleşilen ilk konut, aynı bir sınırlı kent kesiminde yoğunlaşmaktan çıkmış, nitelikleri birbirinden çok farklı konut bölgelerine dağılmıştır. Bu bulgu, Kapil ve Genççağa (1972) tarafından yapılan ilk çalışmada ulaşılan modernleşmeci yorumun geçersizliğini göstermesi bakımından önemlidir. Çünkü, anılan çalışmada, Iskilipli göçmenlerin kentte yerleştikleri ilk konutun küçük bir alanda, bir kaç mahalle ile sınırlı olduğu belirtilerek, bunun, göçmenlerin toplumsal ve kültürel değerlerinin inatçı bir biçimde kentte de sürdürülmesine ve giderek kentle bütünleşmelerine engel olduğu savı ileri sürülüyordu. Bu çalışmada elde edilen veriler ise farklı toplumsal ve ekonomik katmanlardan gelen göçmenlerin, kente eklenme biçimlerinde çeşitlilik gösterdiği görüşünü destekler niteliktedir.

Kentte değiştirilen konut ve mahalle sayısına gelince, ortalama olarak, deneklerin kentte 3'den fazla ev değiştirmiş olduklarını saptadık. Ankara'ya çok yeni yerleşen Iskilipli'liler dışlandığında deneklerin % 80'denfazlasının birden çok, dörtte birinden fazlasının da ikiden çok mahalle değiştirdiklerini görüyoruz. Oran olarak düşük olmasına karşılık beş, altı mahalle değiştiren Iskilipli sayısı da az değildir. İlk mahallede oturma süresi, zaman içinde kentte konut alanlarına ilişkin seçeneklerin artması ile birlikte çarpıcı bir değişiklik göstermiştir. Örneğin, 1951 öncesi kentte yerleşenlerin ilk mahallede kalma süresi ortalama 12 yıl iken, yeni göçmenlerde bu süre 2 yıla kadar inmektedir. Diğer bir anlatımla, 20-30 yıl önce kente göç edip 10-15 yılını kentin bir mahallesinde oturarak geçiren hemşehrisinden farklı olarak, yeni göçmenler kentte yerleştikleri konut alanları yönünden çok daha devingen bir yaşam sürmektedirler. Bu devinimin hızlanmasında kentte benzer nitelikteki konutlardan oluşan konut alanlarının artışı ve işyerlerinin kentin çok daha geniş bir kesimine yayılması gibi teknik değişkenlerin yanısıra, kentte daha önceleri hemşehrilerden oluşan bir çevre ile sınırlı olan toplumsal ilişkiler ağı ve iletişim kanallarının eski etkinliğini sürdürmemesi gibi toplumsal ve kültürel değişkenlerin de önemli payı olduğu kanısındayız. Bu değerlendirme on yıl önce yapılan Iskilipli çalışmasında ulaşılan sonuçlardan oldukça farklıdır (Kapil, Genççağa, 1972). Anılan çalışmada, Iskilipli'liler arasında mekansal devinimin son derece sınırlı olduğu belirtilmiştir. İki çalışmada ulaşılan sonuçların farklılığı çarpıcıdır. Bu durum kısmen bir değerlendirme ve yorum değişikliğinden kaynaklansa da, daha önemli belirleyici, son on yılda kente yerleşenler ile kente daha önce yerleşmiş olanların son on yıldaki davranış değişikliğidir. Bu değişikliğin nedenleri ise daha geniş bir çerçevede, ülkenin toplumsal dinamiğinde aranmalıdır.

Çalışmada Iskilip'lilerin kente göç ettikleri döneme göre birinci, ikinci ve üçüncü konutlarını seçtikleri mahalle gruplarının dökümü verilmiştir. Genel bir değerlendirme yapabilmek için, 8 mahalle grubunu, üç daha geniş gruba ayırdık. Birinci grup, eski Ankara evlerinin bulunduğu Hisar ve çevresi ile merkezi eski ve çevredeki yeni gecekondular alanlarını; ikinci ve üçüncüsü ise, sırası ile, orta ve yüksek gelir gruplarının oturduğu imarlı konut alanlarını kapsamaktadır. 1966-70 döneminde kente yerleşen Iskilip'liler çıkarıldığında, tüm dönemlerde göçmenlerin önemli bir bölümünün birinci mahalle grubundan diğerlerine geçebildiğini görüyoruz. Kentteki ilk konutunu merkez ve çevre gecekondulardan seçen Iskilip'lilerin yarısının Ankara'da oturdukları üçüncü konut, imarlı alanlarda yer almaktadır. Kente 1951 yılından önce göç etmiş olan Iskilip'lilerin imarlı konut alanlarına geçişi ortalama 25 yıl olmasına karşın bu süreç yeni göçmenler de çok daha kısa bir sürede gerçekleşmiştir.

Eldeki bulgular Iskilip'lilerin kentte kalış süreleri uzadıkça kentin imarlı konut alanlarına geçme olasılıklarının da arttığını göstermektedir. Örneğimizde 1951 yılı öncesinde kente yerleşen göçmenlerin % 8'i ilk konutlarını imarlı alanlarda seçerken 3. konutta bu oran % 63'e çıkmaktadır. 1960-70 arasında kente göç edenlerde ise aynı oranlar sırası ile % 33 ve % 37'dir. Diğer yandan, ilk konutunu imarlı bölgelerde seçen göçmen oranında da, yıllara göre, düzenli bir artış gözlenmektedir. Bu oran, 1951 yılı öncesi kente yerleşenlerde % 8 iken, bunu izleyen her dönemde sürekli ve düzenli bir biçimde artarak 1970 sonrası kente yerleşenlerde % 42'ye kadar çıkmıştır. Kartal'ın Çankırı köylerinden Ankara'ya göç etmiş kişilerle yaptığı anket çalışması da bu konuda benzer sonuçlar vermiştir (Kartal, 1978). Deneklerin kentte kalış süreleri uzadıkça düşük gelir konut alanlarında oturan oranı düşmektedir. Konuta ilişkin hareketliliğin en yoğun olduğu dönem kente göçten sonraki ilk yıllar olmaktadır. Kentte barınacak bir yer bulduktan ve bir işe yerleştikten sonra ilk yapılan şey daha kaliteli bir konut aramaktır. Kentin tanınması ve iletişim ağının genişlemesi bu yöndeki tasarıların gerçekleştirilme olanaklarını artırır. Genel olarak, bu devingenlik, imarlı ve/veya alt yapı sorunları çözülmüş bir konut alanında temel altyapı gereksinimleri karşılanmış bir eve taşınmaya veya bir konut sahibi oluncaya dek sürmektedir.

Sonuç

Gecekondular, kente yerleşen düşük gelirli göçmen nüfus için, kısa erimde, kullanım değeri yanı sıra, uzun erimde "birikimlerini değerlendirme" ve "spekülasyon amacına yönelik" önemli bir değişim değerini temsil eden bir metadır.

Bu makalede bulgularını özetlediğimiz araştırmalar, gecekondular nüfusun büyük bölümünün oturdukları konutların sahibi olduklarını, bu oranın kentte kalış süresinin artışına koşut olarak yükseldiğini göstermektedir. Kente göçen nüfusun kentte oturdukları konuta kira olarak yaptıkları harcamanın, toplam hane geliri içindeki payı yüksek olmadığı gibi, bu oran gelir düzeyindeki artışın da gerisinde kalmaktadır. Araştırmalar, incelenen gecekondular bölgelerinde, temel alt yapı gereksinimlerinin büyük ölçüde giderilmiş olduğunu ortaya koymaktadır. Konut büyüklüğü, konut başına düşen oda sayısı ve oda başına düşen nüfus verilerinde elde edilen değerlerin, kentsel alan ortalamalarının çok altında olmadığı görülmektedir.

Kente göçen nüfus, kent mekanı içinde, devingen bir kesimi oluşturmaktadır. Kentte kalış süresi ile kentte daha iyi bir semtte ve/veya daha iyi bir konutta oturma olasılığı belirgin bir biçimde artmaktadır.

Sonuç olarak, 1970 ve 80'li yıllarda yapılan ve bu makalede bulgularını özetlediğimiz gecekondular ve göç araştırmaları, kente göçeden nüfusun, kentte daha iyi bir yaşam olanağı elde ettiği gibi, zaman içinde yaşam düzeyini de görece yükselttiğini ve süreçte, konut sahipliğinin önemli bir rolü olduğunu göstermektedir.

Kaynaklar

Alpar,I.,Yener,S. (1991), Gecekondular Araştırması, DPT, Sosyal Planlama Başkanlığı, Ankara.

Ersoy,M.(1985),Göç ve Kentsel Bütünleşme, TGAV Yayını n.2, Ankara.

Kapil, I. ve Genççağa, H. (1972), Urbanization and Modernization in Turkey; A Case Study, USAID Discussion Paper no.10, Ankara

Kartal, K., (1978) Kentleşme ve İnsan, TODAIE Yayınları, n.175, Ankara.

Keleş, R. (1984), Kentleşme ve Konut Politikası, SBF Yayınları, Ankara.

Keleş, R. (1993), Kentleşme Politikası, Imge Kitabevi Yayınları, Ankara.

Şenyapılı, T.(1978), Bütünleşmemiş Kentli Nüfus Sorunu , ODTÜ, Ankara.

Şenyapılı, T. (1981), Gecekondular, ODTÜ, Ankara.